

Sosiaali- ja terveysministeriö

VN/33762/2023

Lausunto terveydensuojelulainsäädännön arviointimustiosta

Kuten arviointimustiosta todetaan, niin olemassa oleva terveydensuojelulaki on rakenteeltaan vanhentunut ja siinä on päällekkäisyyksiä lain sisällä ja suhteessa muuhun lainsäädäntöön. Lain kokonaisuudistus on perusteltua ja tärkeää, jotta sääntely saadaan vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Uudistuksen yhteydessä parannetaan lainsäädännön selkeyttä ja johdonmukaisuutta sekä vahvistetaan terveydensuojelun vaikuttavuutta ja kriisinkestävyyttä.

Terveydensuojelun valvontatehtävät on jatkossakin tarkoituksenmukaista järjestää paikallistasolla tai yhteistyössä muiden lähialueen yksiköiden kanssa. Näin varmistetaan, että alueen ja valvontakohteiden tuntemusta voidaan hyödyntää osana riskiperusteista valvontaa (6 §).

Kunnan terveydensuojelutehtävien ja viranomaisvastuiden selkeyden kannalta on tärkeää, että lakiin kirjataan selkeästi mitkä tehtävät voidaan siirtää viranhaltijoille ja mitkä tulee säilyttää toimielimen vastuulla. Lain uudistuksen yhteydessä tulisi mm. mahdollistaa pakkokeinojen delegoiminen viranhaltijalle, mikäli se katsotaan valvontaviranomaisessa tarkoituksenmukaiseksi (7 §, 53 §).

Uudistuksessa ehdotetaan kunnille velvollisuus järjestää virka-ajan ulkopuolinen varallaolojärjestelmä, jotta terveydensuojeluviranomainen olisi tavoitettavissa iltaisin ja viikonloppuisin häiriötilanteissa, kuten talousveden saastumistapauksissa (8 §). Varallaolojärjestelmä parantaisi kansallista kokonaisturvallisuutta ja viranomaisten reagointikykyä, mutta aiheuttaisi kunnille lisäkustannuksia, jotka määräytyisivät kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) mukaisesti.

Inari-Utsjoki yhteistoiminta-alueen valvontaresurssit ovat rajalliset (2 htv) eikä resurssien lisääminen varaolovelvollisuuden perusteella ole tarkoituksenmukaista. Lakiin esitetään siis kirjattavaksi, että varallaolo tulee järjestää yhteistyössä lähiyksiköiden kanssa tai hyvinvointialueittain.

Inarin kunta pitää tärkeänä, että Lapin alueella on riittävät laboratoriopalvelut ja sitä, että laboratorioiden häiriötilanteisiin varautumista on edistettävä. Terveydensuojeluviranomaisella tulee olla mahdollisuus saada laboratoriopalveluita kaikkina vuorokaudenaikoina myös häiriötilanteissa (49 §).

Arviointimuistiossa esitetään, että valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmää (Vati) kehitettäisiin ja se muutettaisiin keskitetyksi valvontatietojen arkistoksi. Nykyisin Vati-tietojärjestelmässä laadittujen asiakirjojen siirtäminen kuntien erillisiin arkistointijärjestelmiin aiheuttaa mm. hallinnollista taakkaa, päällekkäisyyttä ja tiedon pirstoumista.

Tietojen nykyistä tehokkaampi koonti olemassa olevaan valvontatietokantaan ja arkistointi keskitettyjen tietovarantojen kautta katsotaan tärkeäksi kehityskohteeksi.

